

HACDA ZİKİR VE RABITA-İ MEVT*

Eûzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm...

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm...

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Kemâ yenbağî licelâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve üsvetüne'l-haseneh, ve tâci ruusunâ ve tabîbi kulûbünâ muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin zevi's-sıdkı ve'l-vefâ...

.....

Birçok kimse yaptığı ibadetin kıymetini anlamıyor. Çocuklar da öyle... Çocuklar da namaz kırlarlar, birbirlerine omuz vururlar, kikirderler... Secdede birbirlerinin ayağını gıdıklarlar... Neden? Namazın kıymetini bilmiyor, idraki çocuk olduğundan. Ama müttakî, arif insan, Allah'ın huzuruna durduğunu bilir, erir.

Hazret-i Ali Efendimiz yaralanmış. Yarası da çok acıyor, el değıdirtmiyor. Namazda iken ameliyat etmişler; duymamış. Kendinden geçiyor çünkü... Kendini namaza öyle vermiş ki, yaradan zırh parçasının çıkartılmasından haberi olmuyor. Gönlü nerelerde... Âlâ-i ılliyyîne uzanıyor yâni.

a. Mina Günleri

Sonra, Mina günleri nedir? Mina günleri de tamâmen zikir günleridir.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ

(البقرة: ۲۰۳)

(*Vezkürü'llâhe fî eyyâmin ma'dûdât*) “Belirli günlerde Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni zikredin!” (Bakara, 2/203)

O belirli günler nedir? İşte, şeytan taşlama günleridir.

وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ

(البقرة: ۱۹۸)

(*Vezkürûhü kemâ hedâküm*) “Size hidâyet verdiği gibi, size nasîb ettiği gibi, sizi müslüman ettiği gibi, sizi haccetmeğe muvaffak ettiği gibi, size nimetleri de verdiği gibi; siz de onun bu nimetlerinin idrâki içinde, onun zikriyle meşgul olun!” (Bakara, 2/198) demek.

Tabii yine millet yine ne yaparsa yapıyor. Ya ticaretle, ya gezmede... Bakalım Mina’da ne varmış, ne yokmuş diye mühendis gibi elleri arkasında Mina’nın kaldırımlarını arşınlamakta... Kaç kişi var kenara oturup da, zikriyle, fikriyle meşgul olan? Bu idrak meselesi tabii...

Şimdi hac, bir kere Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni zikir, Allah’ı anmak, Allah’ı hatırlamak, Allah’ı bilmek, ma’rifetullah’a ermek, arif kulu olmak için bir ibâdet aslında...

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

(طه: ۱۴)

(*Ekîmi's-salâte li-zikrî*) [Beni anmak için namaz kıl] (Tâhâ, 20/14) denildiği gibi, (*hıccü'l-beyte li-zikrî*) denmiş gibidir yâni... “Benim beytimi de, beni zikretmiş olmak için ziyaret ediniz! Bu hac vazifesini öyle yapınız!” demektir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, sevdiği râzı olduğu bir şekilde hac yapmış olmayı nasîb eylesin... Yapamamışsak, bundan sonra nasîb eylesin... Bundan sonra gönlümüzden, dilimizden Allah'ın zikrini ihmal etmemeyi nasîb etsin...

Yunus Emre'nin güzel ilâhîleri vardır; hepimiz istifade ediyoruz, asırlar geçtiği halde... Onun bir ilâhisinde diyor ki:

Yunus, sen bu dünyaya niye geldin? Gece gündüz Hakkı zikretsin dilin!

Başka bir ilâhisinde ne diyor:

*Dağlar ile taşlar ile, Çağırayım Mevlâm seni;
Seherlerde kuşlar ile, Çağırayım Mevlâm seni...*

Çağırayım ne demek? Zikredeyim demek... Haccın o irfanı arttırma, zikrullah, fikrullah tarafı ayrı...

Ne kadar hamd ü senâ etsek Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne, şükrünü edâ edemeyiz. Aşağıda da kardeşlerimizle konuştuk; vize alıp gelemeyenler var. Vize alamayan yirmi bine yakın kardeşimiz var, müracaat etmiş; vize aldığı halde nasîb olmayıp gelemeyenler var. Hattâ uçağa binmiş olup uçaktan çağırılıp geri dönenler var. Hattâ en son anda –vizesi var, parası var, pulu var– bir endişe, bir düşünce; “İşte benim kalbim var, hastalığım var, ben bu

sene gelemiyorum!” deyip gelemeyenler var...
Getirmek Allah'ın işi...

Yâni buraya gelmek, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin büyük bir ikramı... Nasîb olmuş, hamd ü senâlar olsun...

Şimdi hac bir taraftan bir zikir ibâdeti, ayet-i kerîme ile sabit, kaç yerde “*Fe'zürü'llâh! Ve'zürü'llâh!*” diye geçtiği için... Biliyoruz ki tepeden tırnağa dilimizin, gönlümüzün Allah ile meşgul olması gereken bir ibâdet idi. Keşke bu konuşmayı ben, hacca gelmeden önce size yap-sa idim. Keşke günler boş geçmesin diye, hacılar önceden bu bilgilerle bilgilenselerdi. Ama, in-şaallah bundan sonra size faydası olur. Bu bir...

b. Hacda Rabıta-i Mevt

İkincisi, hac bence bir muhteşem, muazzam, büyük, mücessem rabıta-i mevt! Ölüm düşüncesi... Hani dervişlikte bir rabıta-i mevt var; kendisinin nasıl öldüğünü, nasıl öleceğini, ölümden sonra nelerle karşılaşacağını düşünecek... Dünyanın fani olduğunu düşünecek, ahireti düşünecek ya... Derviş her gün zikre oturduğu zaman rabıt-i mevt yapacak... Hac, mücessem bir rabıta-i mevt! Nasıl? Bir kere Mikat'ta elbiselerden soyunuyorsun, ihram bezine bürünüyorsun.

Yunus'un yine sözü çok hoşuma gidiyor, –bizim bir arkadaşımız var, ilâhi biliyor– diyor ki:

Ganî Mevlâm nasîb etse, Varsam ağlayu ağlayu... İhram bezini belime, Sarsam ağlayu ağlayu...

Hangimiz ağlayarak ihram bezini belimize sardık? Hangimiz? Onun irfanı nasıl, bizim irfanımız nasıl? Hiç ağladık mı?

Bir hacı hanım uçakta, benim arkamda duruyordu. Toros Dağlarını geçtik, üstü karlı; uçaktan görünüyor. Akdeniz/i gördük. Kıbrıs adasının parmağını gördük; uzun Karpatya yarımadası mıydı neydi, onun üstünden geçtik. Mısır sahillerini gördük, çölleri gördük... “İşte Medine!” dediler, Medine göründü. Uçakla havadan uçuyoruz. Arkadan bir feryad, bir göz yaşı... Hacı teyze nasıl ağlıyor! Yanındaki tutamıyor. “Yâ, sakın ol! Bilmem ne...” diyor, tutamıyor. Neden? Aşık... Rasûlüllah’ın şehrini görünce, mescidini görünce dayanamadı.

Eskiden otobüsle gelen bir talebem anlattı. Bir hacı efendi, Medine’ye gelince otobüsün kapısından inmiş, hemen toprağı öpmüş... “Acaba, Rasûlüllah buraya ayağını bastı mı ki, bu topraklarda gezdi mi ki?” diye yerleri öpmüş, gözyaşı dökmüş; hem ağlamış, hem ağlatmış başkalarını...

Ama ne olmuş sonra? —Hoşuma gidiyor da onun için anlatıyorum. Bazıları nasıl hac yapıyor, anlayalım! Yâni, hacıyız diye de öğünmeyelim! Övünmek de, ibâdete mağrur olmak da doğru değil... Bakın, başkaları nasıl hac yapıyor?—Rüyada Rasûlüllah SAS Efendimiz’i görmüş. Bu benim talebemin kafilesinde olan hacı... Hayal değil, masal değil, menkabe değil; olmuş bir hâdise... Rasûlüllah Efendimiz demiş ki:

“—Evlâdım, hadi bir kâğıt kalem getir de, senin haccını yazıvereyim!” demiş.

Bundan daha büyük müjde mi olur? Rüyada Rasûlüllah'ı görüyor. Rasûlüllah Efendimiz hüccet yazıyor... "Senin haccın makbul oldu." diye Rasûlüllah Efendimiz yazacak, imzalayacak kâğıdı... Bundan büyük şeref mi olur.

Sevine sevine, rüyada kâğıt aramağa başlıyor, kalem aramağa başlıyor. Öbür odaya gidiyor, çekmeceyi çekiyor, kâğıt alıyor vs. filân... Geliyor Peygamber Efendimiz'in yanına tekrar... Bakıyor ki, Peygamber Efendimiz'in oturduğu yerde oturan şahıs şeyhi olmuş. Bu da tabii şeyhinin mübârek bir insan olduğunu gösteriyor.

İşte netice itibariyle, kefen bezine benzeyen bir örtüye bürünüyoruz. Dikişli değil... Bir örtü işte... Bir aşağısını örtüyoruz, bir omuzumuza örtüyoruz. Ak bir örtü... Kefen bezine tam benziyor. Saç baş açık, yalın ayak geliyoruz... Bu ölüme benzemiyor mu?

Ondan sonra Arafat'a gidiyoruz; o büyük meydan, Arasat meydanı gibi şeyler hatırlatmıyor mu insana? Herkes kalabalıkta oraya, iki milyon altı yüz bin insan toplanmış; baş açık, yalın ayak; Cenâb-ı Hakk'ın rahmetini umuyorlar, dua ediyorlar. Arasat meydanı gibi... Terlere batıyorlar. Evet, ahirette de öyle olacak. Güneş tepelerine yaklaştırılacak, beyni kaynayacak insanların...Ancaksadakasını verenlere, zekâtını verenlere hayrı gölge edecek başında... Rûz-i Mahşerde, Arasat meydanında o gölge edecek.

Tabii Allah-u Teâlâ Hazretleri, bizleri o sıkıntılara uğratmasın... Bazı insanlar Arş-ı

A'lânın gölgesinde gölgelenecekmiş, nurdan minberlere oturacakmış. Yüzleri nur, libasları nur, oturdukları kürsüleri nur olacakmış. Rasûlüllah SAS'e soruyorlar: "–Kim bunlar? Bunları bize anlat yâ Rasûlallah!" (*Hümül mütehâbbûne fillah*) "Bunlar birbirlerini Allah için dost edinmiş, kardeş olmuş müslümanlardır. Birbirlerini sevdiğinden, dost olduğundan, ihvân olduğundan, ahiret kardeşi olduğundan Allah o mertebeleri verdi." diye hadis-i şerifler var...

c. Mebrur Haccın Mükâfatı

Demek ki hac ibâdeti, bir taraftan zikir; bir taraftan ölümü hatırlatan, ahireti hatırlatan bir ibâdet... Bir taraftan da müslümanlar buraya geliyor. Bunu kırk defa duymuşsunuzdur, hep size müjdelemişlerdir:¹

أَلْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ قَالُوا يَا
رَسُولَ اللَّهِ

مَا بَرُّ الْحَجِّ قَالَ إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَإِفْشَاءُ السَّلَامِ

(حم. عق. هب. عن جابر)

RE. 201/8 (*El-haccü'l-mebrûru leyse lehû*)

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.3, s.325, no:14522; Taberânî, *Mu'cemü'lEvsat*, c.8, s.203, no:8405; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.3, s.480, no:4119; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.141, no:173; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.147, no:2753; Ebû Hüreyre RA'dan. *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.477, no:5266; *Kenzü'l-Ummâl*, c.5, s.20, no:11834; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XII, s.165, no:11688.

cezâün ille'l-cenneh.) “Makbul, mebrûr bir hac oldu mu, mükâfatı cennetten başka bir şey değildir.” Yâni, mebrûr bir hac yapabildi mi bir insan, mükâfatı cennet...

Peki hacc-ı mebrûr nedir diye hiç sormaz mı insan? “Haccınız mebrûr olsun, sa’yiniz meşkûr olsun, ameliniz makbul olsun, bayramınız kutlu olsun!” diyoruz. Haccımız, nasıl mebrûr bir hac olacak?

(Kâlû: *Yâ rasûla’llâh, mâ birrû’l-hacci*) “Yâ Rasûlallah, haccın mebrurluğu nedir, nasıl sağlanacak?” dediler.

(Kâle) Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:

(*İt’âmü’t-taâm, ve ifşâü’s-selâm*) “Yemek yedirmek ve selâmı yaymak, herkese selâm vermek.”

Bazı rivayetlerde de:²

قَالَ إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَطِيبُ الْكَلَامِ

(Kâle: *İt’âmü’t-taâm, ve tîbü’l-keâm*) “Yemek yedirmek ve güzel sözlü olmak.” buyrulmuştur. Hacı tatlı dilli olacak, gönül alıcı olacak.

Dikkat edin! Haccın mebrûr olması için iki şart söylüyor Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerifinde:

Birisi *it’âmü’t-taâm*, yemek yedirmek... Kurbanı niye kesiyoruz aslında? Kurbanı, “Hayvanlar

² Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.3, s.480, no:4119; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.147, no:2753; Ebû Hüreyre RA’dan.

debelensin, üstüne başka insanlar bassınlar... Ötekisini de boğazlasınlar, onun da üstüne bassınlar... Helak olsun, greyderlerle çukurlara gömülsün!” diye mi kesiyoruz? Onun için mi konulmuş?

Ne diye konulmuş? “Bu etlerden insanlar yesin, istifade etsin, karnı doysun, hacıya dua etsin!” diye... Yemek yedirip, sevap kazanmak için... Kurban bayramında memlekette kurban keseriz, bunu herkes biliyor. Ramazan bayramında kurban kesmeyi biliyor musunuz? Kaç kişi biliyor, parmak kaldırsın! Çoğu bilmez.

Ramazan Bayramı’nda kurban kesmek bire yedi yüz sevaplı... Yedi yüz kurban kesmiş gibi sevap var... Neden? Bayramda evine misafirler gelecek... Çoluk çocuğun et yiyecek. Kebap var, kavurma var, ciğer var... Soğanlısı, yahnisi, bilmem nesi, kıyması, köftesi, dolması... Bayram bollukla, bereketle şenlenecek. Misafire de, “Kal, yemeğiniz hazır!” filân denilecek. Millet tatlı yemekten imanı gevriyor, bir de tuzlu bir şey yeyince hoşuna gidecek. Bakın nasıl hadis-i şerifler böyle sevaplı şeyleri bildirmiş.

Şimdi burada kurbanlar ziyan oluyor, atılıyor. Dilenciler, toplayıcılar, sâiller bile geliyorlar, en güzel yerini alıyorlar. Budunu alıyor, kolunu alıyor; kaburgası maburgası kalıyor. Onlardan ne güzel dolmalar olur, ne güzel başka yemekler yapılır.

Memlekette, bizim köyde meselâ, barsağını bile yıkarlar, ziyan etmezler. Bu tarafından su koyarlar, püskürürler, çıkartırlar, su dökerler...

Yâni kurbanın bir tek şeyini ziyan etmezler bizim köyde... Çünkü muhterem bir hayvandır, ibâdet için kesilmiştir.

Büyüklerimiz saçına aldırmazlarmış da, sakallarını biriktirirlermiş. Niye? Sakalı ibadet diye bıraktıkları için... Saç kendisi bırakılıp uzuyor; o ayrı ama sakal ibadet olduğundan kıllarını ayırırlarmış. Kurban da ibâdet olduğundan, onların ziyan edilip perişan olmaması lâzım!

Ama ben onu şu tarafa bağlamak istiyorum: Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki, “Haccın mebrûr olması; yemek yedirmek, ziyafet çekmek, tatlı konuşmak...”

Demek ki, kurbanı kesecek, “Gel kardeşim, buyur otur!” diyecek... Beraberce muhabbetli etli pilavlar yiyecekler, kebaplar yiyecekler... Bir dostluk, ahbaplık, muhabbet olacak, kardeşlik olacak! Bir de *tıybü’l-keîâm*... Herkes herkesle güzel konuşacak...

Şimdi Eyyüb Sabri Paşa’nın *Mir’âtü’l-Harameyn* isimli kitabının özetini okuyorum, dün gece okudum: Medine ahalisini bir medh ediyor, “Mecmuamıza alayım o parçasını...” dedim. “Medine ahalisi melek gibi insanlardır.” diyor, Eyyüb Sabri Paşa... Bundan yüz yirmi yıl kadar önce gelmiş, buralarda görerek yazmış kitabını... Paşa kendisi... Medîne’de, Mekke’de bulunmuş.

“—Melek gibi insanlardır. Çok cömerttirler. Mutlaka camide namaz kılarlar. Hafif bir sesle konuşurlar, edebe riâyet ederler. Evlerine

misafir alırlar; misafire ikram etmek için, borca bile girerler. Tatlı dilli, hoşsohbet, kâmil insanlardır.” diyor.

Orayı mecmuada neşredeceğim. Öyle medhediyor, Peygamber Efendimiz’in şehrinin insanlarını...

Şimdi hacılık neymiş? Ziyafet çekmekmiş, tatlı konuşmakmış. Ziyafet çekmek, cömertliği sembolize ediyor. İnsanları birbirine en samîmî hale getiren nedir, muhterem kardeşlerim? Bir kimseyle samimiyet kurmak istiyoruz; çare? En iyi çare ziyafet çekmektir. “Bizim fakirhaneye buyur, yemeği beraber yiyelim!” dersin, tanışırsın. O da seni çağırır. Derken, bir muhabbet olur, bir dostluk olur. Ondan sonra devam eder gider.

Yâni hem kardeşlik, bir tarafı; hem de kesenin ağzını açmak, ikinci tarafı...

Şimdi hacı efendi bir yerden bir yere gitmek için on beşer riyal para toplamışlar gruptan... Türkiye’de bizim arkadaşına sormuş ki, “O on beş riyaller, hakikaten vasıta tutuldu da, ona mı gitti?” diye sormuş. O zaman arkadaş da demiş ki: “Arabaya verilmedi de, birisi hırsızlık mı yaptı demek istiyorsun?” demiş.

Hacı on beş riyali düşünür mü yâ? Bir yerden bir yere naklolunmuş, bunun parasını vereceksin! Kendi başına olsaydı, grup halinde olmasaydı, bir yerden bir yere insanı bedava taşırlar mıydı? Medine’den kalkmış, Mekke’ye gelmiş; bu on beş riyalı sorar mı hacı yâhu?

Millet iki riyali soruyor, “Senin bana iki riyal borcun var!” diyor. Ama Peygamber Efendimiz ne diyor: (*Birrü’l-hacci it’âmü’ttaâm*) “Hacının haccının makbul, mebrûr bir hac olması yemek yedirmekle...” Yâni hem dostluk, hem de kesenin ağzını açmak... Masraf demek yâni...

İkincisi, (*tîybü’l-keîâm*); tatlı konuşacak, hoş konuşacak, yumuşak olacak.

“—*Es-selâmü aleyküm!* Nasılsın, iyi misin? Günün hayırlı olsun. Buyur sen yanıma geliver, burada da yer var!” deyiverecek.

Sabah dikkatimi çekti. Adam namaza durmuş; yanında şöyle yarım adamlık yer var... Tam adamlık değil, tamam; ama boş, gevşek... Namaz kılıyor. Ben de ön tarafa geçeceğim. Ben şöyle biraz omuzuna değince, irkildi hemen, böyle yapıyor. Yâni yarım yerden beni geçirmeyecek... Yâhu burası Allah’ın mekânı, cami Allah’ın camisi; ne oluyorsun yâni? Tapuladın mı burayı? Buradan geçeceğim ben; namazın içinde bana muhalefet ediyor!

Benim kim olduğumu da bilmiyor ya, netice itibâriyle muhalefet ediyor. Namazın içinde, Allah’ın huzurunda, Allah’ın evini sanki kendisi parsellemiş de, kendi parselinden adam geçirmemek istiyor. Böyle hacılık mı olur?

Sabahleyin namaz kıldık bir yerde... Öndeki saftaki insanlar, Kâbe’yi seyretmeye ön tarafa gittiler; orası boşaldı. Biz de seccadelerimizi aldık, oraya geldik. Seyretti, seyretti beyzâdem, paşazâdem, ağazâdem geri döndü; şöyle yapıyor bize... (Eliyle, haydi kalkın oradan anlamına

işaret etti.)

E hâzâ mekânü ebîke? Babanın yeri mi burası senin? Sen kalktın gittin; burası bitti. Ben buraya seccâdemi yaymışım. Utanmıyor musun “Sen buradan kalk!” demeğe? Tapulu malın mı? Ses çıkartmadık artık, kalktık gittik öbür tarafa...

Şimdi diyor ki büyüklerimiz: “Kavga, iki kimse birbirine uyarsa olur. Birisi uymazsa kavga olmaz!”

Birisinin huyu çok güzel demişler. Kabadayının birisi demiş ki:

“—Ben onun huyunun güzelliğini size gösteririm!”

Takip etmiş adamı... Adam cuma günü hamama gitmiş; o da arkasından hamama gitmiş. Adam bir kurnanın başına oturmuş. Yıkanacak, cuma abdesti alacak. Sevap... Yâni bir haftalık günahı üç gün ziyâdesiyle affolacak. Mübarek bir şey, sevap...

Tam yıkanacak; dikilmiş başına:

“—Kalk bu kurnanın başından, ben yıkanacağım burada!” demiş.

Adam tası tarağı toplamış, kalkmış oradan... Tası tarağı toplamak sözü var ya, buradan geliyor. Kalkmış, öbür kurnanın başına gitmiş. Biraz sonra, öbür adam yine başına dikilmiş:

“—Oradaki musluklar iyi çalışmıyor. Ben burada yıkanacağım, kalk buradan!” demiş.

Adam yine tası tarağı toplamış, kalkmış, başka

yere gitmiş...

Ne yaptıysa çare bulamamış, bir şey yakalayamamış kavga edecek... Ondan sonra demiş ki:

“—Yâhu, hakîkaten medhettikleri kadar varmış-sın. Seninle bir türlü kavga edemedik!” demiş. Birisi istemezse kavga olmaz. Birisi sabrettiği zaman kavga olmaz.

Evliyâullahtan birisini, bir adam evine çağırıyor. Diyor ki:

“—Bizim eve gel, yemek yiyelim hocam!”

Kapıya geliyorlar; adam içeriye bir bakıyor, hanımlar şöyle kenara çekilsinler filân...

“—Hocam kusura bakma! Ben seni yemeğe çağırdım ama ev müsâit değilmiş.” diyor.

“—Peki evlâdım!” diyor, dönüyor adam... Arkasından yine gidiyor camiye:

“—Hocam demin ev müsâit değildi ama, şimdi müsâit oldu; gel, geri!” diyor.

Yine kapıya kadar gidiyorlar.

“—Dur, ben içeriye bir bakayım!” diyor.

“—Hocam, hay Allah! Yine birileri gelmiş, yine müsâit değil!” diyor.

Yine gidiyor... Yine geliyor, yine gidiyor. Çağırıyor; yine geliyor, yine gidiyor... Hiç bir şey yok, yüzünde bir değişiklik yok hoca efendinin...

En sonunda hoca efendinin elinden ayağından öpmeğe başlamış:

“—Hocam, kusura bakma! Senin çok güzel huylu olduğunu bana söylemişlerdi. Ben de onu denemek için böyle yaptım. Maşaallah, huyunuz ne kadar güzel!” demiş.

Hoca efendi:

“—A evlâdım, bu huyun güzellik neresinde? Bunu Horasan’ın köpekleri bile yapar. ‘Kuçu kuçu...’ dersin gelir, d ‘Hoşt!’ dersin gider. Bu köpeklerin huyu... İnsanların huyu aha yüksektir.” demiş.

Şimdi hac, *tıybü’l-keîâm*; tatlı dillilik, iyi muamele, dostluk, ahbaplık... Kaç kişide gördük? Yâni ahiretin manzarasını burada insan çok güzel görüyor. Hani ahirette herkes ne diyecekmiş: “*Nefsî... Nefsî...*” diyecekmiş. Ne demek *nefsî*? “Kendim... Kendi işim, kendi derdim... Kendi menfaatim...” diyecekmiş. Herkes kendisinin, kendi başının telâşına düşecek, kendisini düşünecek... Ne olacak?

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ
وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِيٍّ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

(عبث: ٧٧-٧٤)

(*Yevme yefirrü’l-mer’ü min ehîh. Ve ümmihî ve ebîh. Ve sâhibetihî ve benîh.*) Bu ayet-i kerîmelerin mânâsını anlayınca, insanın tüyleri böyle diken diken oluyor.

(*Yevme*) “O günde ki, (*yefirrü’l-mer’ü min ehîh*) adam kardeşinden kaçır. (*Ve ümmihî ve ebîh*) Annesinden, babasından da kaçır.

(*Ve sâhibetihî ve benîh*) Karısından ve çoluk çocuğundan da kaçar.

(*Li-küllimriin minhüm yevme izin şe'nün yuğnîh.*) O gün her insanın kendi başından aşkın işi vardır. O iş kendisine yeter. Başkasıyla meşgul olacak hâli yoktur. Herkes kendi başının telâşına düşer, o kıyâmet gününde...” (Abese, 80/34-37) deniliyor. Burada da insan onu görüyor.

“Hani hacı kardeşliği? Hani müslüman kardeşliği?” diyorsun, arıyorsun, arıyorsun... Yerde midir, gökte midir? Sandıkta mıdır, çarşıda mıdır, pazarda mıdır? Kiloyla mı alınır, tartıyla mı alınır, metreyle mi alınır? Göremiyorsun. İten itene, kakan kakana... Kapan kapana...

Mescidü'l-Hayf'a gittik. Elimizde seccâdeler var. Ezan okunmuş, kamet getirilmiş, farza duruluyor. Dışarıda bir yer bulduk, seccâdeleri şöyle yaydık... “Llluuup...” Kargalar üstümüze hücum etti, seccâdelerin sahiplerine yer yok... Şaşırdık yâni; seccâdeyi yayan biziz. Nerden geldiği belli olmayan adamlar... Yahu, seccâde benim. Dur, bir müsaade iste bakalım! Sağıma baktım, yabancı bir Mısırlı... Soluma baktım, bir başka adam... Kendi seccâdemizde yer bulamadık. Seccâdemiz kapışıldı yâni...

Neyi gösteriyor? Açıkgozlülüğü gösteriyor bir taraftan; bir taraftan da herkesin “Nefsî... Nefsî...” dediğini gösteriyor. Yâni kibarlık, hak, hukuk, izin istemek, sormak, anlamak yok mu yâ? Sokağın her tarafı boş... Arka tarafa git de, orada kıl namazı...

Bu seccâde kimin? Benim seccâdem! E müsaade et de, ben de kenarına ilişeyim. Zâten bir kişilik seccâde...

Yâni, çeşitli ibretler var muhterem kardeşlerim.

d. Mebrur Haccın Şartları

Haccın mebrûr olması için ne lâzımmış; ana şartları ayet-i kerîmede de bildiriliyor. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ

(البقرة: ١٩٧)

(*El-haccü eşhurün ma'lûmât*) “Hac belli aylardadır. Bu aylarda, (*femen farada fîhinne'l-hacce felâ refese ve lâ füsûka ve lâ cidâle fi'l-hac.*) Refes yok, füsuk yok, cidal yok hacda...” (Bakara, 2/197)

Refes ne demek? *Zinâ* demek... Veya *zinânın* edebiyatı demek, küfürbazlık demek... Hacda *refes* yok demek, “Hacda ağız bozukluğu veya belden aşağı çirkin faaliyet yok!” demek. Çünkü Allah bunları sevmez. Sözüünü de sevmez, fiiliyatını da hiç sevmez zaten...

Refes yok; bir... Tamam, hacılar bunu yapmıyor. Bazıları yapıyor da... Küfrün bini bir para bazen... Alışmış insan; ağzına bakla koysan, kilit vursan, yine yapıyor.

İkincisi, (*ve lâ fusûk*)... *Füsuk* ne demek?

Allah'ın emrinden sapmak, dışarıya çıkmak demek... Yâni her türlü günah, isyan, itaatsizlik demek... Hacda Allah'a asîlik, isyan yok... Ne oluyor bu yalan, dolan, aldatma, çarpma, çırpma, kemer yırtma, para çalma, vs?

Bunu da yapmıyoruz biz... Refes de yapmıyoruz, füsuk da yapmıyoruz. Günah işlememeğe çalışıyoruz... Namaz kılmağa çalışıyoruz... Kur'an okumağa çalışıyoruz. Elimizden geldiğince...

(*Ve lâ cidâle fi'l-hac*) Cidal de yok... *Cidal* ne demek? Çekişme, mücâdele demek... Haaa, bunun âlâsı var... Firma yetkilileri ile hacı efendiler, oda arkadaşlarıyla ötekiler, karıyla koca, kardeşle kardeş, bilmem kimle bilmem kim çekişmeden hiç duramıyor.

Babamlar ağabeyimlerle karayolundan hacca gidiyorlarmış bir sene... Babam çağırmış iki ağabeyimi; “Bakın evlatlarım! Bu hac yolunda şeytan insanı, sevabını yok etmek için çok oyunlara düşürür. Aman, iki kardeş birbirinize saygınızda, sevginizde kusur etmemeğe dikkat edin; şeytanın oyununa düşmeyin!” diye sıkı sıkı tembihlemiş.

“Türkiye'den çıktık, daha Şam'da kafilenin ahalişi birbirleriyle kavgaya başladı.” diyor. Neden? Şeytan... Şeytan, haccın sevabını kaçırtmak için cidal yaptırtıyor; birbirleriyle kavga ettirtiyor.

Bir sene ben hatırlıyorum. karayoluyla hacca gitmiştik. Adana'ya kadar geldik. Adana'da kafilenin mensupları birbirleriyle kavga ettiler,

küstüler:

“—Ebediyyen ben bir daha seninle konuşmam!” dediler.

Arabasına atlayan o tarafa, bu tarafa kalktı gitti.

Hacı efendi dur, ne oluyorsun, daha evine gelmedin; ne oluyor yâni?

Demek ki, refes yok, füsuk yok, cidal yok; bunlara dikkat edecek. Yâni ne olacak? Hacı sabırlı olacak. Cidal etmemek için ne yapacak? Sakin olacak. Refes olmaması için; dilini tutacak, küfretmeyecek, ağır söz söylemeyecek. Hayvanat isimlerini saymayacak. Füsuk yok; yâni namazsızlık, niyazsızlık, ibadetsizlik vs. olmayacak.

İşte böyle olduğu zaman; hacı öyle tatlı, yumuşak, sabırlı, cömert, kesenin ağzını açmış, Allah yolunda masraf yapıyor... Böyle olduğu zaman, mebrûr hac oluyor, sebab-i duhûl-i cennet oluyor.

Onun dergâhına lâyıf ibâdet yapmak zordur, kimse yapamaz ona lâyıf olan ibâdeti... Biz de yapamadık. Eksiğimizi kusurumuzu itiraf ediyoruz. Allah eksiklerimize, kusurlarımıza nazar etmesin... Bizim haccımızı, eksiklerimize kusurlarımıza rağmen kabul eylesin...

O da onun affına kalmış bir şey... Biz ibadeti yaptık ama, kabul oldu mu, olmadı mı bilmiyoruz. Kabulünü ümid ediyoruz, temennî ediyoruz Rabbimizden... Rabbimiz kabul eylesin ibadetlerimizi...

Bir de bir şey daha hatırlatacağım, sözümü keseceğim: Hacer-i Esved'e elini sürüyorsan, sürüyorsun; öpüyorsan, öpüyorsun; öpemiyorsan, uzaktan *"Bi'smi'llâhi allâhu ekber"* diyorsun. İstilâm etmek deniliyor buna... Peygamber Efendimiz de deyneğini böyle uzaktan *"Bi'smi'llâhi allâhu ekber"* diye devesinin üzerinden işâret edip o da öyle yapmış; câizdir.

Şimdi Hacerü'l-Esved'e istilâm etmenin mânâsı ne?

"—Hacerü'l-Esved'e istilâm etmek, Allah-u Teâlâ Hazretleri'yle musafaha yapıp ahdetmek demektir." diyor kitaplarımız... Bakın mânâsının büyüklüğüne! Millet niçin birbirini orda kırıp geçiriyor, ille onu öpeceğim diye... Ne demekmiş: Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne el tutup, musafaha yapıp, "Yâ Rabbi ben sana söz veriyorum. Bundan sonra iyi kulun olacağım. Günahlardan uzak duracağım. Hacılığa uygun bir ömür süreceğim!" demek yâni... İstilâm bu mânâyâ geliyor; bunu da unutmayın!

Haccettiniz, Hacerü'l-Esved'e istilâm eylediniz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne söz verdiniz. Mütebâki ömrünüz bu sözünüze uygun olsun, vefâlı olsun...

Allah-u Teâlâ Hazretleri, bâki ömrünüzü rızâsı yolunda geçirmeğe muvaffak eylesin... Sâlih ameller işlemeğe muvaffak eylesin... Hayrât ü hasenât yapmanızı nasîb eylesin... Öldükten sonra da sevap kazanmanıza sebep olacak eserler bırakıp, ahirete öyle göçmeyi nasîb ve müyesser eylesin...

Bi-hürmeti'l-harameyni's-şerîfeyn, ve bi-hürmeti'l-hacci ve'lumre, ve bi-hürmeti'l-kâ'beti'l-müşerreffe, ve bi-hürmeti habîbihî muhammedini'l-mustafâ, ve bi-hürmeti esrâri sûreti'l-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

05. 06. 1993 - Mekke

[Bütün HAC VE UMRE sohbetlerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü